

Врз основа на член 15 став 5 од Законот за матична евиденција за осигурениците и корисниците на правата од пензиското и инвалидското осигурување (“Службен весник на Република Македонија” бр. 16/2004), по претходно прибавено мислење од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија и Државниот завод за статистика, министерот за труд и социјална политика, донесе

У П А Т С Т В О **ЗА ЕДИНСТВЕНИТЕ МЕТОДОЛОШКИ ПРИНЦИПИ ЗА ВОДЕЊЕ** **НА МАТИЧНАТА ЕВИДЕНЦИЈА**

Член 1

Со ова упатство се пропишуваат единствените методолошки принципи (обележја, дефиниции и класификации) за водење на матичната евиденција за осигурениците и корисниците на правата од пензиското и инвалидското осигурување (во натамошниот текст: матичната евиденција).

Обележјата чија дефиниција не е пропишана со ова упатство, се употребуваат во значења определени со прописите за евиденциите од областа на трудот, прописите за пензиското и инвалидското осигурување и други прописи.

Член 2

Како податок за името и презимето на осигуреникот во матичната евиденција се внесува името и презимето на осигуреникот од личната карта или од изводот на матичната книга на родени.

Член 3

За водење и обработка на податоците во матичната евиденција, се користи единствен матичен број (ЕМБГ).

За потребите на матичната евиденција, личниот број на осигуреникот се користи само во случаите ако не може да се определи единствениот матичен број.

Член 4

Податокот за полот на осигуреникот за потребите на матичната евиденција, се презема од единствениот матичен број.

Член 5

Податокот за денот, месецот и годината на раѓање на осигуреникот за потребите на матичната евиденција, се презема од единствениот матичен број.

Член 6

Како податок во матичната евиденција се внесува дали осигуреникот е државјанин на Република Македонија или не.

Член 7

Како податок се внесува бројот на работодавци кај кои осигуреникот е вработен.

Член 8

Под работно време се подразбира полното работно време, за работното место на кое осигуреникот работи.

Ако осигуреникот работи пократко од полното работно време во матичната евиденција се внесува тоа работно време.

Член 9

Податокот за шифрата и описот на занимањето, во матичната евиденција се внесува според Одлуката за утврдување на националната класификација на занимања.

Член 10

Податокот за степенот и видот на образованието во матичната евиденција се внесува според следната класификација:

- без образование,
- основно училиште,
- средно училиште,
- више,
- факултет,
- магистри и
- доктори на наука.

Член 11

Податокот за степенот на стручна подготовка, во матична евиденција се внесува според следната квалификација:

- неквалификуван	8
- полуквалификуван (приучен)	7
- квалификуван	6
- високо квалификуван	5
- нижа стручна подготовка	4
- средна стручна подготовка	3
- виша стручна подготовка	2
- висока стручна подготовка	1.

Член 12

Податокот за степенот на стручна подготовка за вршење на определени работи во матичната евиденција, се внесува според следната квалификација:

- неквалификуван	8
- полуквалификуван (приучен)	7
- квалификуван	6
- високо квалификуван	5
- нижа стручна подготовка	4
- средна стручна подготовка	3
- виша стручна подготовка	2
- висока стручна подготовка	1.

Член 13

При внесувањето на податоците за основот на осигурување во матичната евиденција, се внесува податокот за:

- работниците во работен однос во трговско друштво и друго физичко или правно лице кое врши стопанска дејност, установа, друго правно лице кое врши дејност на јавна служба, државен орган и орган на единиците на локалната самоуправа и во домашно и странско физичко и правно лице (работодавец);
- лицата на служба во постојаниот состав на Армијата на Република Македонија - војници по договор, помлади офицери, офицери и граѓански лица на служба во Армијата (осигуреник од одбраната);

- избраните или именуваните носители на државна или јавна функција утврдена со закон, ако за вршењето на функцијата примаат плата, односно остваруваат надоместок на плата за вршење на таа функција;

- државјаните на Република Македонија кои на територијата на Република Македонија се вработени кај странски и меѓународни органи, организации и установи, кај странски дипломатски и конзуларни претставништва или се во лична служба на странски дипломатски и конзуларни претставништва или се во лична служба на странски државјани, ако со меѓународен договор не е поинаку определено;

- државјаните на Република Македонија вработени во странство, ако за тоа време не се задолжително осигурани кај странски носител на осигурување;

- државјаните на Република Македонија вработени кај странски работодавец во држава во која се задолжително осигурени, но во која правата од пензиското и инвалидското осигурување, што како права се утврдени со овој закон, не можат да ги остваруваат или не можат да ги користат надвор од таа држава;

- физички лица кои вршат дејност;

- самостојните уметници кои со таков статус се здобиле според критериумите во соодветна постапка и соодветен акт на министерот за култура;

- физички лица што вршат земјоделска дејност според Законот за вршење на земјоделска дејност;

- индивидуалните земјоделци - обврзници на данок од приход од земјоделската дејност, на кои земјоделската дејност им е единствено занимање - индивидуални земјоделци;

- продолжено осигурување;

- невработени лица, кои примаат паричен надоместок;

- инвалидите на трудот за време на чекање за упатување и за време на преквалификација или доквалификација и за време на чекање на распоредување на други соодветни работни места или соодветно вработување;

- спортистите кои според прописите за физичка култура имаат статус на врвни спортисти-аматери, ако не се осигурени по друга основа;

- професионална рехабилитација, односно преквалификација или доквалификација на која осигуреникот бил упатен како инвалид на трудот, или како воен инвалид, како слепо, лице заболено од дистрофија и сродни мускулни и невромускулни заболувања, од паралигија, церебрална и детска парализа и мултиплекс склероза или како цивилен инвалид од војната, без оглед на тоа дали пред тоа бил осигуран;

- вршење работа дома;

- сезонски работи;

- времето што осигуреникот во текот на работниот однос ќе го помине на стручно усовршување или специјализација;

- работа со скратено работно време поради неа на потешко хеникепирано дете, според Законот за социјална заштита и

- осигурување на лицата во случаите предвидени во член 14 и 15 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување (во натамошниот текст: Законот).

При внесувањето на податоците за основот на осигурување, во матичната евиденција, се запишува и шифра за основот на осигурувањето.

Член 14

Како посебен податок за осигуреникот, во матичната евиденција се внесува податокот за: постоење на телесно оштетување од најмалку 70%, слепо лице и лице заболено од дистрофија и од сродни мускулни и невромускулни заболувања, паралигија, церебрална и детска парализа и од мултиплекс склероза, воен инвалид, цивилен инвалид од војната од I

до VI група и лице прогонувано и затварано за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност.

Посебните податоци се внесуваат во матичната евиденција, врз основа на донесено решение од надлежен орган.

Член 15

Како дата на пријавување во осигурување, во матичната евиденција се внесува податокот за денот, месецот и годината од кога осигуреникот е задолжително пензиско и инвалидско осигуран.

Член 16

Како дата на престанок на осигурување, во матичната евиденција се внесува податокот за денот, месецот и годината кога престанало задолжителното пензиско и инвалидско осигурување.

Член 17

Како дата на почеток на првото осигурување, во матичната евиденција се внесува податокот за денот, месецот и годината кога осигуреникот за прв пат е задолжително пензиско и инвалидско осигуран.

Член 18

Како податок за пензиски стаж во матичната евиденција се внесува времето што според прописите за пензиското и инвалидското осигурување се смета за остварување на правата од пензиското и инвалидското осигурување. За пензискиот стаж се внесуваат податоци за стажот на осигурување што се смета во ефективно траење и за стажот на осигурување што се смета со зголемено траење.

За стажот на осигурување што се смета во ефективно траење, во матичната евиденција се внесува времето што осигуреникот според Законот, по наполнети 15 години возраст, го поминал во работен однос, односно бил задолжително осигуран.

Како податок за стажот на осигурување што се смета со зголемено траење, во матичната евиденција се внесува:

- 1) стажот на осигурување што се смета со зголемено траење според закон;
- 2) времето поминато на работно место на кое стажот на осигурување се смета со зголемено траење, според актот на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија (во натамошниот текст: Фондот);
- 3) времето што во стаж на осигурување се смета со зголемено траење, според прописите за пензиското и инвалидското осигурување што се применува до 31 декември 1993 година.

Во матичната евиденција се внесуваат работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, степенот на зголемувањето на стажот и шифрата за видот на стаж.

Член 19

Во матичната евиденција се внесува податокот за државата, со која Република Македонија склучила меѓународен договор за социјално осигурување, а во која осигуреникот бил пензиско и инвалидско осигуран, кај странскиот носител на осигурување.

Шифрите на државите се внесуваат според Кодексот на шифри за држави, кој го користи Државниот завод за статистика.

Член 20

За инвалидите на трудот со намалена, односно преостаната работна способност, во матичната евиденција се внесуваат податоци за: видот, причината на инвалидноста и дијагнозата на болеста, дата на настанување на инвалидноста, видот на правото по основ на намалена, односно преостаната работна способност, дата на стекнување и дата на престанок на правото, видот на паричниот надоместок, основата за определување на паричниот надоместок, износ на паричниот надоместок и дата на стекнување на правото на паричен надоместок и дата на престанок на правото на паричен надоместок.

Член 21

За утврдување на пензиската основа, во матичната евиденција се внесуваат податоците за:

1) бројот на часовите поминати на работа во изминатата календарска година, според прописите за работни односи и бројот на часовите за привремена спреченост за работа поради болест, утврдени врз основа на евиденциите од областа на трудот, што ги водат обврзниците за пријавување на податоци;

2) платите, паричните надоместоци, односно основиците на осигурување, што осигуреникот ги остварил во согласност со актот на работодавецот, усогласен со колективниот договор и со Законот за работните односи, а за кои е платен придонесот за пензиско и инвалидско осигурување.

За утврдување на пензиската основа се зема просечната месечна плата што осигуреникот ја остварил со полно работно време.

Платата остварена со работа подолга или пократка од полното работно време се пресметува на просечен месечен износ, што одговара на платата за полно работно време.

На осигуреникот кој во календарската година бил истовремено во работен однос со работно време пократко од полното работно време кај повеќе работодавци, платата му се смета така што се зема вкупно остварената плата и часовите поминати на работа во работен однос кај сите работодавци до полното работно време.

Платата остварена со работа подолга од полното работно време се зема за утврдување на пензиската основа само ако таква работа е вршена во случаите предвидени со Законот за работните односи.

За утврдување на пензиската основа се земаат надоместоците на плата според прописите за работните односи, здравственото осигурување, социјалната заштита, инвалидското осигурување и надоместокот на избраните или именуваните носители на јавна и друга функција, кој служел како основ за плаќање на придонесот.

За утврдување на пензиската основа се зема и надоместокот остварен по основа на иновација, рационализација и други видови на творештво во работата, во согласност со актот на работодавецот усогласен со колективен договор и со закон, ако е платен придонес за пензиско и инвалидско осигурување. При утврдувањето на пензиската основа надоместокот се зема како да е остварен во годината во која е исплатен.

Член 22

Во матичната евиденција се внесуваат податоци за корисникот на пензија кој пензијата ја остварил според прописите за пензиското и инвалидското осигурување или врз основа на меѓународните договори за социјално осигурување.

При внесувањето на податоците за видот на пензијата во матичната евиденција, се применува следната класификација:

- 1) старосна пензија;
- 2) инвалидска пензија;
- 3) семејна пензија.

При внесувањето на податоците за видот на пензијата остварена по основ на меѓународните договори за социјално осигурување, во матичната евиденција се внесува и податокот за:

1) самостојна пензија - за пензија која е остварена со примена само на прописите за пензиското и инвалидското осигурување на Република Македонија;

2) сразмерен дел на пензијата - за пензија остварена со примена на меѓународните договори, определена според стажот навршен во Република Македонија.

Член 23

Како податок за правниот основ, по кој е стекнато правото на пензија (старост, инвалидност и смрт), во матичната евиденција се внесуваат податоци за законските одредби, врз основа на кои е признато правото на пензија.

Како дата на стекнување на правото на пензија и на друго право од пензиското и инвалидското осигурување, во матичната евиденција се запишува датата која со решението е утврдена како дата на стекнување на тоа право.

Како дата на престанување на правото на пензија или на друго право, во матичната евиденција се запишува датата со која престанало тоа право.

Како дата од кога се исплатува пензијата, во матичната евиденција се запишува датата од кога тече исплатата на пензијата.

Како дата од кога престанала исплатата на пензијата, односно исплатата на друго право од пензиското и инвалидското осигурување, во матичната евиденција се запишува датата од кога пензијата престанала да се исплатува.

Член 24

При внесувањето на податоци за причината на инвалидноста, во матичната евиденција се запишуваат:

1) повредата при работа - за инвалидност која настанала како последица од повреда при работа;

2) професионалната болест - за инвалидност која настанала како последица од професионална болест;

3) болест - за инвалидност која настанала како последица од болест;

4) повреда надвор од работа - за инвалидност која настанала како последица од повреда надвор од работа;

5) инвалидноста настаната поради повеќе причини - за инвалидност која настанала како последица од повеќе причини наведени во точките од 1 до 4;

6) сообраќајната несреќа - за инвалидност која настанала како последица од сообраќајна несреќа.

Како податок за инвалидноста, по основ на која се стекнува право на инвалидска пензија или друго право од пензиското и инвалидското осигурување, во матичната евиденција се внесува податокот за:

- загубената работна способност и

- намалената, односно преостаната работна способност.

Член 25

Како податок за правата врз основа на преостаната работна способност во матичната евиденција се внесува податокот за: работа со скратено работно време, распоредување, односно вработување на друга соодветна работа и преквалификација или доквалификација.

Член 26

Како податок за дијагнозата на болеста, во матичната евиденција се внесува шифрата на дијагнозата според важечката меѓународна класификација на болестите, повредите и причините за смртта.

Член 27

Како податок за последната година на работа, во матичната евиденција се внесува податокот за последната година на работа според Законот.

Член 28

Како податок за износот на пензијата, во матичната евиденција се запишува износот на пензијата во моментот на стекнување на правото утврден со решението, со кое е признато правото.

Член 29

При внесувањето на податоците за сродство со умрениот осигуреник, односно со умрениот корисник на пензија, од кое се изведува правото на семејна пензија, во матичната евиденција се внесуваат податоците за лицата што според Законот можат да остварат семејна пензија - брачниот другар, децата, родителите и други корисници на семејна пензија.

Член 30

Како податок за телесното оштетување, во матична евиденција се внесува: причината и процентот на телесното оштетување утврдени во Правилникот на телесните оштетувања, степенот на телесното оштетување, датата на настанувањето и износот на паричниот надоместок за телесното оштетување.

Податоците за причината на телесното оштетување во матичната евиденција се внесуваат на начинот определен во член 24 на ова упатство.

Член 31

За обврзниците за плаќање на придонесот во матичната евиденција се внесува називот, адресата и седиштето на обврзникот (правни лица), односно името, презимето и адресата на обврзникот (физички лица).

Член 32

За обврзниците за плаќање на придонес во матична евиденција се внесува единствениот даночен број определен од Управата за јавни приходи.

Член 33

За обврзниците за плаќање на придонесот-деловни субјекти бројот на деловниот субјект и редниот број на деловната единица определен од Државниот завод за статистика.

Член 34

Како шифра и назив на претежната дејност, во матичната евиденција се внесува податокот за шифрата на претежната дејност определена од Државниот завод за статистика, според Одлуката за утврдување на национална класификација на дејностите.

Член 35

Регистарскиот број на обврзникот го определува Фондот, согласно член 14 од Законот за матична евиденција за осигурениците и корисниците на правата од пензиското и инвалидското осигурување .

Контролниот број на регистарскиот број на обврзникот за плаќање на придонесот се определува според модул 10 и тоа на следниот начин:

1) првата, третата, петтата, седмата и деветтата цифра (сметано од десната страна) се множат со бројот 2;

2) втората, четвртата, шестата и осмата цифра се множат со бројот 1;

3) добиените парцијални производи се собираат (ако некој од овие производи е двоцифрен, тие две цифри ќе се посматраат како самостојни броеви, па се собираат како такви, на пример за парцијалниот производ $2 \times 8 = 16$ не се зема вредноста 16, туку вредноста $1 + 6 = 7$);

4) на така формираниот збир му се остава само последната цифра, цифрата на единиците (на пример: ако добиениот збир изнесува 37 се зема само цифрата 7);

5) комплементот на оваа цифра единица до бројот 10 претставува контролен број (за претходниот случај би било $10 - 7 = 3$).

Член 36

Со денот на влегувањето во сила на ова упатство престанува да се применува Упатството за единствените методолошки принципи за водење на матичната евиденција за осигурениците и корисниците на права од пензиското и инвалидското осигурување и за единствениот начин на утврдување на контролниот број ("Службен лист на СФРЈ" бр. 70/90) и престанува да важи Упатството за единствените методолошки принципи за водење на матичната евиденција за осигурениците и корисниците на права од пензиското и инвалидското осигурување и за единствениот начин на утврдување на контролниот број ("Службен весник на СРМ" бр. 7/80).

Член 37

Ова упатство влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 08-1297/2
1 април 2004 година
Скопје

Министер
за труд и социјална политика,
Јован Манасијевски, с.р.